TERMINOLOGIA UNIUNII EUROPENE ȘI TERMINOLOGIA ROMÂNEASCĂ*

IOANA VINTILĂ-RĂDULESCU
Institutul de Lingvistică
„Iorgu Iordan – Al. Rosetti”
Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”

1. Uniunea Europeană și terminologia

Textele emanate de la Uniunea Europeană (UE), și în primul rând cele legislative, trebuie să ofere siguranță juridică, esențială în traducerea instituțională din cadrul UE fiind precizia terminologică – element cheie al acestei siguranțe.

Aspectul terminologic având o importanță crucială pentru redactarea și traducerea textelor comunitare, în acordurile (SLAs/engl. *Service level agreements*) încheiate cu alte servicii ale Comisiei Europene, Direcția generală Traduceri/DGT a Comisiei definește calitatea traducerilor pe care le efectuează, printre altele, prin utilizarea adecvată a terminologiei proprii domeniului și UE.

Pentru a sprijini redactarea propunerilor legislative și a altor acte juridice în cadrul UE s-au elaborat în decursul timpului diverse instrumente de lucru, printre care *Règles de technique législative à l'usage des services de la Commission,* datând din anul 1985 și actualizate în anii 1991 şi 1997[1], care privesc şi probleme de terminologie.

Ghidul practic comun al Parlamentului European, al Consiliului și al Comisiei pentru redactarea textelor legislative în cadrul instituțiilor comunitare, elaborat în anul 2003 și actualizat în anul 2009[2], recomandă, printre liniile directoare ale redactării, pe plan lexical, realizarea unității terminologice a diverselor documente prin evitarea sinonimelor și a expresiilor diferite pentru a reda același concept – alături de folosirea unor cuvinte din limbajul comun și de evitarea excesului de împrumuturi și de calcuri, a unor cuvinte la modă, a termenilor latini utilizați cu alt sens decât cel din limbajul juridic curent ș.a.

Linia directoare nr. 6 din acest *Ghid* este foarte strictă în materie de standardizare terminologică: „Terminologia utilizată este coerentă atât între dispozițiile aceluiași act, cât și între un act și cele deja în vigoare, în special din același domeniu. Aceleași concepte sunt exprimate prin aceiași termeni și, pe cât posibil, fără

* În memoria profesorului Ion Coteanu, care a încurajat dezvoltarea terminologiei în România.

[1] http://ec.europa.eu/governance/better_regulation/documents/guide_de_la_comm_pour_la_redaction_fr.pdf

[2] http://eur-lex.europa.eu/ro/techleg/pdf/2007_6655.pdf

BDD-V159 © 2014 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:48:36 UTC)

îndepărtarea de sensurile lor din limbajul curent, juridic sau tehnic." În acest scop, cei care redactează actele legislative trebuie să consulte atât bazele de terminologie, cât și – ba chiar mai ales – documentele de referință.

Activitatea legislativă din cadrul UE implică un proces continuu de transfer de termeni din domeniul european în diferitele contexte naționale. Traducătorii trebuie să țină seama și de realitatea în care evoluează limbile oficiale ale UE pentru a garanta adecvarea terminologiei în aceste limbi.

Parlamentul European dispune de o unitate de coordonare a terminologiei, cu misiunea de a facilita cercetarea și producția terminologică în unitățile de traducere, de a permite schimbul și stocarea eficientă a unei terminologii de înaltă calitate și de a spori contribuția lui interinstituțională la baza terminologică IATE (cu privire la care v. mai jos). Serviciul TermCoord practică o terminologie proactivă, furnizând traducătorilor, încă înainte de începerea procesului de traducere, glosare și alte materiale lingvistice specifice, pe baza examinării procedurilor legislative care urmează să facă obiectul ședințelor plenare ale Parlamentului European.

Pentru anumite limbi s-au creat la nivelul serviciilor de traducere ale UE și structuri flexibile, sub forma unor grupuri de terminologie care se reunesc regulat, și se emit foi volante informative, în scopul de a face propuneri de standardizare terminologică. În ciuda tuturor acestor măsuri, unele variații terminologice între diferitele documente ale UE persistă.

Multitudinea termenilor specifici UE a făcut necesară elaborarea a numeroase glosare. De exemplu, pentru 233 de termeni tehnici și juridici oficiali referitori la integrarea europeană, la instituțiile și la activitățile UE există un glosar *(Europa. Synthèse de la législation. Glossaire*[3]*)* în cele 11 limbi oficiale ale UE dinainte de anul 2004 (daneză, engleză, finlandeză, franceză, germană, italiană, neerlandeză, portugheză, spaniolă, suedeză). El a fost pus în acord cu *Tratatul de la Lisabona,* este adus permanent la zi și urmează să fie completat și pentru noile limbi oficiale (inclusiv româna) de îndată ce resursele o vor permite.

Glosarul[4] Agenției Europene de Mediu/AEM (agenție a UE, engl. European Environment Agency/EEA[5], fr. Agence européenne pour l'environnement/ AEE) cuprinde aproximativ 500 de termeni din domeniul mediului în limba engleză, însoțiți de definiții și de sursele acestora, precum și traducerea termenilor în cele 23 de limbi ale Spațiului Economic European/SEE (engl. European Free Trade Association/EFTA, fr. Espace économique européen/EEE)[6].

[3] http://europa.eu/legislation_summaries/glossary/.

[4] http://glossary.ro.eea.europa.eu/.

[5] http://www.eea.europa.eu/ro.

[6] Creat pe baza acordului dintre UE și trei state din AELS/Asociația Europeană a Liberului Schimb (Islanda, Liechtenstein și Norvegia), http://ro.wikipedia.org/wiki/Spa%C8%9Biul _Economic_European.

BDD-V159 © 2014 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:48:36 UTC)

Unele direcții generale ale Comisiei Europene propun și ele glosare pe propriile site-uri. Astfel, Direcția generală a fiscalității și a uniunii vamale oferă glosare privitoare la fiscalitate[7] și la vamă[8], inclusiv la acronimele din aceste domenii[9].

Traducătorii UE au la dispoziție pentru diverse domenii numeroase alte glosare[10] – atât monolingve în limba engleză, cât și plurilingve, care acoperă un număr diferit de limbi, mergând până la toate cele 23 de limbi oficiale ale UE de până în 2013 (bulgara, ceha, daneza, engleza, estona, finlandeza, franceza, germana, greaca, irlandeza, italiana, letona, lituaniana, maghiara, malteza, neerlandeza, polona, portugheza, româna, slovaca, slovena, spaniola și suedeza), uneori și cu anumite limbi suplimentare.

Pentru limba spaniolă a fost creată, din inițiativa terminologilor și traducătorilor din instituțiile europene și a comisiilor de terminologie din instituțiile academice și profesionale de limbă spaniolă și cu sprijinul DGT, o rețea de validare terminologică, VALITER[11], promovată și finanțată de diversele instituții spaniole implicate. Ea favorizează contactul dintre traducători și terminologi și specialiști, oferind un spațiu public care servește ca for de reflecție și ca platformă de editare a terminologiei validate.

Unele organisme de traducere din cadrul UE au avut baze proprii de termeni: Centrul de traduceri – baza *Euroterms;* Comisia europeană – baza *Eurodicautom*[12] (creată în anul 1975 prin contopirea bazelor *Euterpe* și *Dicautom* și pusă ulterior și la dispoziția publicului); Consiliul European – baza TIS/*Terminological Information System of the General Secretariat of the Council of the European Union;* Curtea de Conturi Europene – baza CDCTERM; Parlamentul European – baza *Euterpe*/fr. *Exploitation unifiée de la terminologie au Parlement Européen.*

Aceste baze au fost contopite în anul 2007 în banca IATE (pentru care v. mai jos).

Serviciile de traduceri ale UE au elaborat și o serie de materiale auxiliare comune, printre care resurse terminologice ș.a., dintre care unele sunt numai de uz intern, iar altele sunt accesibile și publicului larg/cititorului „generalist", cum sunt EuroVoc și IATE.

EuroVoc[13] este numele dat vocabularului-tezaur multilingv și multidisciplinar de terminologie a domeniilor de activitate ale UE (cu accent pe activitatea parlamentară),

---

[7] *Glossaire Fiscalité,* http://ec.europa.eu/taxation_customs/common/glossary/tax/index_fr .htm.

[8] *Douane,* http://ec.europa.eu/taxation_customs/common/glossary/customs/index_fr.htm.

[9] *Acronymes,* http://ec.europa.eu/taxation_customs/common/glossary/acronyms/index_fr. htm.

[10] V. Gerard-René de Groota, Conrad J. P. van Laer, *Bilingual and Multilingual Legal Dictionaries in the European Union: An Updated Bibliography,* în *Legal Reference Services Quarterly* 30: 149-209, 2011, http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/0270319X.2011.601715#preview.

[11] http://valiter.es/Portada.

[12] Baza de date terminologică a Comisiei, administrată de DGT.

[13] http://eurovoc.europa.eu/drupal/?q=ro.

BDD-V159 © 2014 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:48:36 UTC)

consultabil în 22 din cele 23 de limbi oficiale actuale ale UE (cu excepția irlandezei[14]), la care se adaugă croata, limbă a unui stat nou membru (de la 1 iulie 2013), și sârba, limbă a unui stat candidat la UE.

IATE[15]/engl. *Inter-Active Terminology for Europe*/rom. *Terminologie interactivă pentru Europa* este colecția de termeni multilingvă a UE, baza de date interinstituțională, comună tuturor instituțiilor și organelor UE, administrată de Centrul de traduceri pentru organismele UE. Proiectul ei a fost inițiat în anul 1999 în scopul de a oferi o infrastructură pentru toate resursele terminologice ale UE, realizând accesibilitatea și standardizarea informației. IATE a fost lansată pentru uz intern în instituțiile europene în anul 2004 și pusă la dispoziție on line publicului larg din luna iunie a anului 2007. Ea cuprinde terminologia oficială şi „jargonul" (pentru care v. mai jos 2. *Eurospeak* și *eurojargon*) specifice UE, dar şi alți termeni din diverse domenii precum agricultură, drept, tehnologia informației etc. IATE reunește resursele terminologice ale tuturor servicilor de traduceri din UE, încorporând toate bazele terminologice anterioare ale acestora într-o bază unică nouă, interactivă. Astfel, s-au importat în IATE bazele CDCTERM, *Eurodicautom, Euroterms, Euterpe,* TIS (pentru toate v. mai sus). IATE este cea mai importantă bază de date din lume, cu peste 8,4 milioane de termeni validați, dintre care aproximativ 130.000 de expresii frazeologice și 540.000 de abrevieri în toate limbile oficiale ale UE și în latină[16]. Termenii sunt introduși în IATE de terminologi și traducători ai UE, pe baza informațiilor primite de la administratori, experți, juriști-lingviști[17], alți traducători şi din diverse alte surse fiabile. Zilnic sunt adăugați noi termeni, iar conținutul bazei este permanent actualizat. IATE are o interfață „prietenoasă", ușor de utilizat, disponibilă în toate limbile oficiale ale UE. Căutarea termenului din limba țintă pornind de la limba sursă (cu eventuala indicare a domeniului) furnizează termenul, definiția, referințe şi contexte, însoțite de menționarea gradului de fiabiliate (cu patru trepte) şi de eventuale observații.

[14] Care, potrivit opțiunii Irlandei, modificată între timp, a fost până la 1 ianuarie 2007 numai limbă a tratatelor şi a unei versiuni oficiale a regulilor de procedură ale Curții de Justiție.

[15] http://iate.europa.eu, http://iate.europa.eu/iatediff/about IATE.html, http://iate .europa.eu/ brochure.

[16] Latina prezintă avantajul de a reprezenta o limbă unică universală, care poate suplini în anumite condiții toate limbile oficiale ale UE. Astfel, ea este limba uneia dintre versiunile devizei UE și a logourilor și a numelor de domenii internet ale unor instituții ale UE (Consiliul Uniunii Europene, Curtea de Conturi Europeană, Curtea de Justiție); companiile europene pot înregistra mențiunea *Societas Europaea/SE;* concursul pentru tineri traducători al UE se desfășoară sub genericul *Juvenes translatores;* unul din volumele bilingve (engleză-maghiară) publicate sub egida UE are titlul *Pro minoritate Europae* etc.

[17] *Juriștii-lingviști* de la Curtea de Justiție sunt titulari ai unei diplome în drept eliberată de unul dintre statele membre, stăpânind perfect limba în care au făcut aceste studii și având o cunoaștere aprofundată a altor două limbi oficiale ale UE.

BDD-V159 © 2014 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:48:36 UTC)

2. *Eurospeak* și *eurojargon*

Documentele UE folosesc o terminologie în parte specifică, fapt pentru care i s-au adus unele critici. Având însă în vedere existența unor realități noi, proprii UE, era normal să se formeze o astfel de terminologie (numită uneori *euroterminologie)* și chiar un *eurolect*, de aceea criticile referitoare la existența unei terminologii a documentelor europene sunt considerate de alți comentatori în bună parte puțin justificate.

Astfel, *eurolectul* este un limbaj specializat care presupune crearea, pentru a denumi noile realități europene, de termeni noi, tehnici și juridici, numiți *eurolexii/ euronime/eurotermeni,* dintre care unii nu se pot traduce cu ușurință dintr-o limbă oficială a UE în alta. Este vorba de cuvinte (nume comune și proprii), expresii frazeologice sau abrevieri ori de sensuri noi atribuite unor termeni existenți. Așa cum am arătat mai sus (**1. Uniunea Europeană și terminologia**), o parte dintre aceștia sunt explicați în *Glossaire* citat. Acest limbaj potențial util creat pentru a descrie inovațiile UE și conceptele comunitare care nu au paralele exacte la nivelul național al statelor membre a fost numit *Eurospeak.*

Pe lângă această terminologie **oficială,** în UE se folosește și o terminologie **oficioasă,** un „jargon" (în sensul larg, de limbaj specific utilizat de membrii unei instituții sau de specialiști pentru a comunica între ei) al instituțiilor UE, la care apelează curent personalul acestora și, ca urmare, mass-media care îi prezintă activitatea, și numit *eurojargon*. Prin acesta se înțelege ansamblul cuvintelor, expresiilor și abrevierilor folosite frecvent de așa-numiții *eurocrați,* dar care sunt de natură a deruta publicul larg, deoarece acesta nu le înțelege. De aceea *eurojargonul* intrainstituțional este considerat în principiu o soluție practică acceptabilă numai pentru documentele departamentale și pentru textele destinate comitetelor de specialitate, nu însă și pentru cele care se adresează marelui public (broșuri; informații practice, de exemplu despre accesarea de fonduri, diverse drepturi, oferte de serviciu; pagini web etc.), acestea din urmă trebuind să poată fi înțelese fără probleme și de persoanele nefamiliarizate cu activitatea și vocabularul UE.

Eurojargonul este deci distins de *Eurospeak,* diferențele dintre ele nefiind însă foarte clare.

Astfel, *eurojargonul* este descris[18] ca fiind alcătuit din termeni specifici din sfera de activitate a UE, incluzând:

- termeni considerați speciali sau cu sensuri specializate, ca rom. *capacitate de absorbție, capitală culturală europeană, cei trei piloni, cele patru libertăți, clauză de salvgardare, coeziune, comisar european, Consiliu, criteriile de la Copenhaga, criteriile de convergență de la Maastricht, deficit democratic, majoritate calificată, procedură de codecizie, raport de țară, spațiul Schengen, statele UE și state terțe, statele SEE, zona euro;* printre aceștia se numără și termeni formați cu elementul inițial *eur(o)-*, ca *Eurobarometru, eurocrat, Euroland* („zona euro")*, euromit, eurosceptic, eutotarif;* în schimb sunt considerate a face parte din terminologia oficială și nu din eurojargon formații similare cu cele de mai sus ca *Eurojust* sau *Europol* (= *European Police Office*);

[18] http://ec.europa.eu/romania/documents/eu_romania/tema_29.pdf.

BDD-V159 © 2014 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:48:36 UTC)

- abrevieri şi acronime, precum *AELE* (fr. *Association européenne de libre-échange*), *DG* („direcție generală"), *EEE* (fr. *Espace économique européen*), *PAC (Politica Agricolă Comună)* etc.[19]; spre deosebire de acestea, se consideră că nu fac parte din eurojargon, ci din terminologia oficială formații similare cu cele citate, precum CORE (fr. *CORespondance européenne*), OLAF (fr. *Offfice de lutte anti-fraude*), REACH (engl. *Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals*), TAIEX (engl. *Technical Assistance Information Exchange*).

Pentru înțelegerea termenilor considerați neoficiali a fost elaborat un *Guide explicatif de l'eurojargon*[20] în 20 de limbi oficiale ale UE, printre care nu sunt reprezentate irlandeza (din motivele arătate mai sus) și limbile ultimelor trei state admise, bulgara, croata și româna. El este conceput interactiv, putând fi îmbogățit la sugestia celor care îl consultă. Acest ghid nu cuprinde elemente de jargon folosite într-o singură limbă, nici termeni strict juridici și tehnici.

Un exemplu de termen de jargon este *flexicurité,* definit numai în *Guide de l'eurojargon* (nu și în corespondentul său românesc), și anume ca „model de stat providențial care duce o politică activă în domeniul ocupării forței de muncă, combinând facilitățile de angajare și de desfacere a contractului de muncă (***flexi****bilitatea* pentru angajatori) și avantaje importante, mai ales în ce privește stagiile de formare, pentru șomeri (*se****curitatea*** lucrătorilor), Danemarca fiind considerată uneori ca un stat care funcționează după acest model", nu și în *Glossaire.*

Se recomandă ca elementele de eurojargon să fie evitate în documentele oficiale – recomandare cuprinsă, de exemplu, printre liniile directoare ale redactării din *Ghidul practic* citat mai sus.

Nu trebuie să se creadă însă că *eurojargonul* reprezintă un jargon în sensul peiorativ al cuvântului – dovadă și termenii francezi, de exemplu, de la litera *A* din *Guide* care au devenit curenți pentru a denumi realități ale UE: *AELE, agenda, année européenne, autorité compétente* etc. Citățm, pentru comparație, și intrările de la aceeași literă din *Glossaire: abstention constructive, accord social, action de l'UE, adhésion d'un nouvel Etat à l'Union, agence de l'Union européenne, aide au développement, aide de préadhésion, aide humanitaire, aides d'Etat, antitrust, approfondissement, audiovisuel,* care nu sunt de natură diferită față de elementele de așa-zis jargon (de altfel, termenii de eurojargon sunt și ei incluși în IATE[21]). Unii termeni sunt de fapt comuni eurojargonului și terminologiei oficiale a UE, ca *acquis* (pentru a cărui definire mai detaliată se trimite de la *Guide* la *Glossaire*), *antitrust* ș.a.

Și un termen precum *comitologie,* de exemplu, nu este atribuit numai „eurojargonului", ci este și un termen tehnico-juridic; el este definit mai pe scurt în *Guide* („obligația Comisiei ca, înainte de a elabora legislația Uniunii, să apeleze la

[19] http://ec.europa.eu/romania/information/publications/25759_ro.htm.
[20] http://europa.eu/abc/eurojargon/index_fr.htm.
[21] http://iate.europa.eu/brochure.

BDD-V159 © 2014 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:48:36 UTC)

comitete consultative speciale formate din experți ai statelor membre"), dar figurează și în *Glossaire*[22], la care se trimite din *Guide* pentru o explicație mai completă.

3. *Europanto*

Pornind, poate, de la cazul celui mai celebru cuvânt din terminologia UE, folosit ca atare aproape în toate limbile ei oficiale și în multe alte limbi, fr. *acquis*[23], Diego Marani, traducător la Consiliul de Miniștri al UE, a inventat în anul 1996 ***europanto***, al cărui nume provine din *Europa* +gr. *pan- +-to* ca în *esperanto*. Este vorba de un limbaj „macaronic", artificial, fără reguli gramaticale precise (dar bazate în principal pe limba engleză) și cu un vocabular variabil format prin amestecul *ad libitum* de cuvinte mai ales internaționale în special din diverse limbi importante ale UE (engleză, franceză, germană, italiană, neerlandeză, spaniolă), din greaca veche și din latină, la care se adaugă, cum spunea o ziaristă, și „5% fantezie"[24], improvizația jucând un rol asemănător celui dintr-o *jam session* din jazz. „Se non fosse stato per una paroletta francese, *acquis,* traduzione letterale *acquisito,* forse Diego Marani non avrebbe mai cominciato a riflettere su come semplificare la babele di lingue in cui era immerso. [...] *Acquis* dunque: piccola ma fondamentale parola, usata mille volte nei documenti e nel linguaggio dei funzionari dell'Unione europea, che si può tradurre bene solo con una lunga frase: tutto ciò che è stato acquisito a livello di legislazione comunitaria e di cultura comunitaria dal 1958 a oggi[25]. Come tradurre questo concetto di uso quasi quotidiano nelle varie lingue comunitarie? E se invece di tradurla, usassimo la parola così com'è?"

Diego Marani declara în inteviul consemnat în același articol: „L'europanto è nato per gioco, per l'esattezza come gioco d'ufficio. Nel nostro lavoro si usano molte lingue, allora mi è venuto in mente: vediamo cosa succede a mescolarle. E mi sono

[22] http://europa.eu/legislation_summaries/glossary/comitology_fr.htm.

[23] Ceh. ***acquis*** *communautaire (komunitární acquis),* dan. ***acquis*** *communautaire,* engl. ***acquis*** *(~ communautaire, ~ of the Union)* „Community patrimony", finl. ***acquis*** *(~ communautaire),* fr. ***acquis*** *(~ de l'Union (européenne)),* germ. ***acquis*** *communautaire/ Integrationsstand der Gemeinschaft/gemeinsamer Besitzstand/gemeinschaftlicher Besitzstand,* it. ***acquis*** *comunitario,* let., lit. ***acquis*** *communautaire,* rom. ***acquis*** *(comunitar), acquis-ul Uniunii*, malt. ***acquis*** *komunitarju,* neerl., slov., sued. ***acquis*** *communautaire,* sloven. ***acquis*** *communautaire (pravni red EU),* dar port. *acervo comunitário,* sp. *acervo comunitario.*

[24] Annalisa Usai, *Do you speak English? No. Ich ablo europanto,* sub chapeau-ul *Si aggira per l'Europa una lingua artificiale: è facile e tutti possono parlarla anche senza studiarla,* http://www.repubblica.it/online/cultura_scienze/europanto/europanto/europanto.html.

[25] „*Acquis-ul comunitar* desemnează drepturile şi obligațiile comune ale statelor membre. Acquis-ul include tratatele şi legislația UE, declarații şi rezoluții, acorduri internaționale în domenii comunitare şi hotărârile judecătoreşti ale Curții de Justiție a Comunităților Europene. Include, de asemenea, acțiunile comune ale statelor membre în cadrul politicii externe şi de securitate comună şi al cooperării polițieneşti şi judiciare în materie penală" (http://ec.europa.eu/romania/information/publications/25759_ro.htm).

BDD-V159 © 2014 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:48:36 UTC)

messo a giocare un po', a inventare oroscopi e ricette per i miei colleghi, mischiando inglese, francese, tedesco. Poi questa nuova lingua ha cominciato a circolare anche in altri uffici, fino a che il nostro giornale interno mi ha chiesto degli articoli. Da lì, da uno scherzo, è cominciato tutto..."

Sau, în europanto: „Europanto want nicht informe aber amuse. Porqué betanke aan die illuminante forza van eine laugh, sometimes man remarque things dat anders el hadde noticed nicht. Laugh esse directe emanatione des intelligence, Aristotele dixit. In der Europa des future, Europanto coudde mucho helpful esse por manige mensen inderfacts. After Euro bezale, wat more coherente dann Europanto speake? [...]

Porque trouble mit Englanto
Quando can speake Europanto?
Keine study pretendente
Many linguas mixerante
Europanto go speakante!"[26]

Alte comentarii în europanto: „Que would happen if, wenn Du open pour computero, finde eine message in esta lingua? No est Englando, no est Germano, no est Espano, no est Franzo, no est keine known lingua aber Du undestande! Wat happen so! [...] Du esse lezendo la neue europee lingua: de Europanto! Europanto ist uno melangio van de meer importantes Europese linguas mit also eine poquito van andere europese linguas, sommige Latinus, sommige old grec."[27]

„De Europantico Instituto van Bricolinguistik sinds manige jaaros desnogs propose eine definitiva soluzio por eine efficace und pleasante communication intra persons van differentes langauages die bypasse Englanto: Europanto, de only lingua dat man can speake zonder estudy! Om Europanto te speakare, tu basta mixare alles wat tu know in extranges linguas. Wat tu know nicht, keine worry, tu invente. Wat come out importe nicht und el zal altime better esse dann *What-is-this? This-is-a-dog*"[28].

Diego Marani este autorul mai multor scrieri în europanto și a tradus printre altele în acest limbaj chiar un document al grupului de studiu al Comisiei Europene cu privire la comerțul electronic în cadrul G7: *G7 Informatiogezel Piolotaprojecto – Eine globalo kaufpunto por Piccola und Media Entreprisas, or komme in todo el wereld kauffen und ellen zonder keine foreigna lingua spraken*.

Europanto, căruia i se conferise chiar codul ISO eur, nu pare însă a mai fi în vogă: din anul 2009 a pierdut acest cod, fiind considerat acum un limbaj „inexistent", iar site-ul http://come.to/europanto nu a mai fost adus la zi.

---

[26] *DE EUROPANTO BRICOPOLITIK: Europantodag,* http://www.europanto.be/euro7.html #350.

[27] *Europanto Overview,* http://www.neuropeans.com/topic/europanto/.

[28] *DE EUROPANTO BRICOPOLITIK: De europantica eloquentia,* http://www.europanto.be/euro3.html# 50.

BDD-V159 © 2014 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:48:36 UTC)

4. Terminologia UE în limba română

În perioada premergătoare aderării României la UE, traducerea în limba română a acquis-ului comunitar a fost coordonată de Institutul European din România/IER. Începând din anul 2003, IER a publicat în seria *Acquis comunitar* mai multe glosare terminologice plurilingve (engleză, franceză, română, uneori și germană), adesea în mai multe ediții, privind domeniile bancar[29], comercial[30], juridic[31], vamal[32] ș.a.[33]; ele includ trimiteri la textele comunitare corespunzătoare și uneori și definiții și note.

La 1 ianuarie 2007, odată cu admiterea țării noastre în UE, româna a devenit limbă oficială a acesteia, iar legislația UE adoptată după această dată este tradusă de serviciile de specialitate ale UE și publicată şi în română în *Jurnalul oficial* al UE.

Astfel, Parlamentul European are o unitatea de traducere și pentru limba română, care publică pentru limba noastră un *Buletin terminologic și normativ*[34] cuprinzând diverse recomandări de redactare, traducere și terminologie (cf. nr. 8, *Listă terminologică pentru traducerea rezoluțiilor*[35] ș.a.). Ea a elaborat în anul 2006 mai multe mici glosare plurilingve cuprinzând echivalentele în engleză, franceză, spaniolă, respectiv germană ale unor termeni românești utilizați în traducerea documentelor Parlamentului European, cu trimiteri sau/și ilustrări prin câte un context și uneori și cu definiții sau note: *Glosar privind Tratatul de instituire a unei Constituții*[36] *pentru Europa*[37]; *Glosar privind indemnizațiile deputaților în PE*[38]*; Glosar de termeni din regulamentul de procedură al PE*[39]*,* iar în anul 2007 o scurtă *Listă terminologică pentru traducerea rezoluțiilor*[40] (de fapt o „memorie" de traduceri).

Comisia Europeană are o Delegație în România, al cărei serviciu numit Centrul Infoeuropa[41] a publicat în anul 2007 „miniseria"[42] *Teme europene 30-35 – Uniunea*

[29] *Glosar bancar,* 2007, http://www.ier.ro/documente/Glosare/DCT_Glosar_bancar.pdf.

[30] *Glosar privind piața internă,* 2003, www.ier.ro/documente/Glosare/DCT_Glosar_Cartea_alba.pdf (cel mai amplu).

[31] *Glosar juridic,* [2]2007, http://www.ier.ro/documente/Glosare/DCT_Glosar_juridic.pdf.

[32] *Glosar privind* Codul vamal comunitar, [3]2006, http://www.ier.ro/ documente/ Glosare/DCT _Glosar _Codul_vamal_ed_3.pdf).

Glosar privind Tratatul de la Lisabona, 2009, http://www.ier.ro/documente/Ghid%20stilistic/Glosar_Lisabona_excerpt.pdf (afișat numai parțial).

[34] http://www.europarl.europa.eu/transl es/RO/terminologie/aa_terminologie.htm# buletin.

[35] http://www.europarl.europa.eu/transl_es/RO/terminologie/buletin008.htm.

[36] Neratificată.

[37] http://www00000.europarl.europa.eu/transl_es/RO/terminologie/glosar constitutional .htm.

[38] http://www.europarl.europa.eu/transl_es/RO/terminologie/glosar_allowances.htm.

[39] http://www.europarl.europa.eu/transl_es/RO/terminologie/glosar_rules.htm.

[40] http://www.europarl.europa.eu/transl_es/RO/terminologie/buletin008.htm.

[41] http://ec.europa.eu/romania/information/publications/359_ro.htm

[42] http://ec.europa.eu/romania/information/publications/index_ro.htm.

BDD-V159 © 2014 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:48:36 UTC)

Europeană, Glosar de termeni A-B; C; D-F; G-O; P; R-Z. Glosarul cuprinde echivalentele în limba română (cu corespondentele în engleză și franceză) ale termenilor tehnici și juridici oficiali referitori la integrarea europeană, la instituțiile și la activitățile UE (nume comune, nume proprii, expresii frazeologice, sigle și abrevieri). El traduce, adaptează și dezvoltă definițiile lor din glosarul publicat inițial pe site-ul Scadplus al portalului Europa[43], care se regăsesc acum în *Glossaire* citat mai sus. Acestea țin seama de proiectul *Constituției* europene, dar nu au putut avea în vedere *Tratatul de la Lisabona,* adoptat ulterior. Este vorba de cuvinte – nume comune ca *buget*, *comitologie –,* și proprii – precum *Galileo* –, și mai ales de expresii frazeologice – ca *abținere constructivă, ajutor de stat, asistență de preaderare, bunăstarea animalelor, Comitetul Politic și de Securitate, conferință interguvernamentală, cooperare consolidată, criterii de convergență, deficit democratic, egalitate de tratament pentru femei și bărbați, formare profesională, instrumente juridice comunitare, Înaltul reprezentant pentru PESC, lupta împotriva drogurilor, metodă comunitară, metodă deschisă de coordonare, metodă interguvernamentală, partide politice europene, politică agricolă comună, politică europeană de securitate și apărare, ponderarea voturilor în Consiliu, principiul precauției, procedură de codecizie, serviciu public, serviciu universal, strategie de preaderare, uniune vamală* – sau de sigle, precum *Coreper, REACH, TAIEX* etc.

Numărul 29 al acestor *Teme europene,* intitulat *Eurojargon*[44]*,* este un glosar cuprinzând echivalentele în limba română și definițiile unor termeni din *Guide de l'eurojargon* (menționat mai sus), folosiți cel mai frecvent în contextul aderării României la UE și în sfera de activitate și de studiu a UE.

Ca urmare a unui schimb de scrisori semnate în anul 2008 între IER și DGT, IER transferă intrările sale terminologice validate pentru a fi incluse periodic în IATE.

În sprijinul activității de traducere din cadrul UE s-au creat pentru unele limbi și rețele de excelență reunind specialiști din structurile UE și din statele respective, care se reunesc periodic şi colaborează şi pe parcurs la soluționarea diferitor probleme lingvistice și terminologice. Astfel, din inițiativa şefului Departamentului de limba română din DGT, Viorel Şerbănescu, s-a creat în anul 2010, la reuniunea de la București, *Rețeaua de excelență lingvistică a limbii române folosite în cadrul instituțiilor Uniunii Europene/Rețeaua RO+*[45]*,* al cărei președinte de onoare este acad. Marius Sala, pe atunci vicepreședinte al Academiei Române, directorul Institutului de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti" din București. Este vorba de o rețea de experți din România (reprezentând administrația publică centrală, mediul academic, universitar și de cercetare, societatea civilă), care colaborează benevol cu traducătorii români de la Comisia Europeană în scopul asigurării concordanței lingvistice și terminologice între legislația UE şi legislația românească. În 2013 a avut loc la Bucureşti şi Luxemburg a IV-a reuniune a Rețelei, după precedentele de la Bruxelles (2011) şi Bucureşti (2012).

[43] http://europa.eu/scadplus/glossary/index_en.htm.
[44] http://ec.europa.eu/romania/information/publications/25759_ro.htm.
[45] V. http://www.ier.ro/index.php/site/newsletter_page/33.

BDD-V159 © 2014 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:48:36 UTC)